

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до виконання тренінг курсу "SOFT SKILLS"
для здобувачів вищої освіти
спеціальності 022 «Дизайн»
освітньої програми «Бізнес-дизайн»
першого (бакалаврського) рівня**

Укладачі:

Близнюк Т.П.
Майстренко О. В.
Кінас І.О.

Відповідальний за видання

Близнюк Т.П.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2026

УДК 005.32 (072.034)

Укладачі: Т. П. Близнюк, О. В. Майстренко, І. О. Кінас

Затверджено на засіданні кафедри креативного менеджменту і дизайну.

Протокол № 11 від 28.08.2025 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до тренінг-курсу «Soft Skills» для здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн» освітньої програми програми «Бізнес-дизайн» першого (бакалаврського) рівня / уклад. Т. П. Близнюк, О. В. Майстренко, І. О. Кінас – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2026. – 26 с.

Подано теоретичні принципи, практичні методи та прийоми ефективного спілкування, необхідні для розвитку кар'єри, досягнення як індивідуальних, так і організаційних цілей, розвитку навичок самоаналізу, генерації нових ідей, управління колективами, самотивації та роботи у команді.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн» освітньої програми «Бізнес-дизайн» першого (бакалаврського) рівня.

УДК 005.32 (072.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2026

ВСТУП

В умовах сучасного ринку праці та розвитку креативних індустрій професійна підготовка здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн» освітньої програми «Бізнес-дизайн» потребує поряд із формуванням фахових компетентностей розвитку універсальних (м'яких) навичок – *soft skills*. Їх наявність забезпечує ефективну комунікацію, здатність до командної та проєктної діяльності, адаптацію до змін професійного середовища та успішну професійну реалізацію майбутніх фахівців.

Методичні рекомендації до тренінг-курсу «Soft Skills» спрямовані на формування ключових універсальних компетентностей у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та є складовою їх комплексної професійної підготовки.

Метою викладання тренінг-курсу «Soft Skills» є забезпечення теоретичної підготовки та формування у здобувачів вищої освіти комплексу ключових навичок XXI століття (*soft skills*), необхідних для ефективної самореалізації, досягнення життєвих і професійних цілей, адаптації до змінного соціально-професійного середовища та реагування на сучасні виклики. Розвинені м'які навички сприяють підвищенню ефективності життєдіяльності, безперервному навчанню, саморозвитку та професійній мобільності майбутніх фахівців.

Основними завданнями тренінг-курсу є:

формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань щодо значення та необхідності розвитку *soft skills* упродовж життя;

розвиток ключових навичок XXI століття, зокрема критичного мислення, креативності, комунікативних та лідерських якостей, умінь співпраці та командної взаємодії;

формування здатності до ефективної роботи з різноманітними сучасними джерелами інформації, її критичного аналізу та осмислення;

ознайомлення з сучасними підходами та методами пізнання й аналізу професійної реальності;

акцентування уваги на ролі *soft skills* у процесах саморозвитку та самоосвіти особистості;

набуття досвіду навчання у співпраці, кооперації та проєктній діяльності, зокрема створення та реалізації власних проєктів.

Завданнями тренінгу є:

формування у здобувачів вищої освіти розуміння змісту, структури та психологічних особливостей *soft skills* і *hard skills*, а також усвідомлення їх ролі у професійній та особистісній діяльності;

розвиток навичок ефективної самопрезентації, усвідомленого самовираження та представлення власного професійного потенціалу;

оволодіння методами постановки особистісних і професійних цілей, планування діяльності та оцінювання результатів їх досягнення;

формування емоційної компетентності, зокрема навичок саморегуляції, самоорганізації та управління міжособистісними стосунками;

розвиток умінь ефективної комунікації, активного слухання, аргументації та конструктивної взаємодії з різними цільовими аудиторіями;

формування навичок командної роботи, співпраці, розподілу ролей і відповідальності у процесі спільної діяльності.

Об'єктом тренінгу є процес формування у здобувачів вищої освіти системного усвідомлення актуальності та необхідності формування і розвитку універсальних навичок XXI століття (*soft skills*).

Предметом тренінгу є сучасні наукові підходи та концепції щодо змісту, структури й класифікації *soft skills* XXI століття, а також методичні засоби їх формування та розвитку в освітньому процесі закладу вищої освіти.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН2	ЗК 2

PH5	ЗК 5
PH11	ЗК10

де, ЗК2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

PH2. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово з професійних питань, формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

PH5. Розуміти і сумлінно виконувати свою частину роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

PH11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.

Тема 1. Зміст та психологічні особливості «soft skills» та «hard skills».

Soft skills (м'які навички) – це сукупність особистісних, соціальних і комунікативних компетентностей, що забезпечують ефективну міжособистісну взаємодію, успішне виконання професійних завдань та результативне розв'язання проблемних ситуацій. На відміну від фахових умінь, м'які навички не є прив'язаними до конкретної професії чи галузі діяльності, проте визнаються універсальним чинником успішності в різних сферах життєдіяльності та професійної реалізації [4].

Залежно від характеру прояву та функціонального призначення *soft skills* поділяють на окремі групи, серед яких ключовими є:

1. Комунікативні навички.
2. Лідерські якості.
3. Креативність і здатність до проблемного мислення.
4. Навички самокерування та організації діяльності.
5. Соціальна компетентність.

Hard skills («тверді навички») – це професійні вміння та навички, що ґрунтуються на спеціалізованих знаннях і можуть бути чітко продемонстровані та виміряні. До них належать фахові знання, володіння програмним забезпеченням, знання іноземних мов та інші професійні компетентності. Як правило, *hard skills* мають більш формалізований характер і відображені в освітніх програмах, стандартах вищої освіти та довідниках кваліфікаційних характеристик професій.

На відміну від фахових компетентностей, *soft skills* мають менш формалізовану структуру, однак у сучасних умовах їм приділяється підвищена увага. Це зумовлено особливостями поведінкової економіки та ринку праці, де професійна успішність особистості значною мірою визначається рівнем сформованості універсальних навичок: близько 85 % успіху залежить від *soft skills* і лише 15 % – від *hard skills* [4].

Функціональна грамотність розглядається як інтегрована сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для ефективної життєдіяльності та соціальної участі особистості. До її основних складових належать:

1. Читацька грамотність – здатність до розуміння, аналізу та використання інформації з текстів різних типів;
2. Математична грамотність – вміння застосовувати математичні знання для розв’язання практичних завдань;
3. Природничо-наукова грамотність – розуміння природних явищ і використання наукових знань для пояснення та прогнозування процесів;
4. Інформаційно-комунікаційна грамотність – ефективне використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, обробки та створення інформації;
5. Громадянська грамотність – усвідомлення власних прав і обов’язків та активна участь у суспільному житті.

Тренінгові вправи

Вправа 1. «Створення резюме»

Мета:

1. Формування навичок структурованого та лаконічного представлення власного професійного профілю.

2. Розвиток умінь самопрезентації, усвідомлення власних сильних сторін та підвищення впевненості у собі.

Хід вправи: здобувачам вищої освіти пропонується протягом 15 хвилин підготувати коротке резюме (у довільному або запропонованому **шаблоні**), яке має містити такі обов'язкові елементи:

- a. прізвище та ім'я;
- b. освіта та (за наявності) професійний досвід;
- c. професійні цілі та напрями зацікавлень;
- d. ключові навички та компетентності;
- e. 1–2 додаткові відомості, що підкреслюють індивідуальність здобувача (участь у проєктах, хобі, досягнення тощо).

Завдання до вправи:

1. Провести презентацію резюме, під час якої здобувачі по черзі коротко представляють свій професійний профіль.
2. Організувати обговорення результатів із наданням конструктивного зворотного зв'язку щодо структури, змісту та рівня самопрезентації.

Вправа 2: "Створення власного портфоліо «soft skills»"

Мета:

1. Усвідомлення та оцінка власних «soft skills».
2. Сформувані навички самопрезентації та самореклами.

Хід вправи:

1. Створити власний список «soft skills», якими ви володієте.
2. Для кожної навички дайте наведіть приклад з особистого життя чи досвіду роботи, які демонструють її застосування.

Завдання до вправи:

1. Оформити своє портфоліо у візуально цікавій та зручній для презентації формі.
2. Проведіть міні-презентацію власного портфоліо

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Дослідіть, як «soft skills» та «hard skills» впливають на кар'єрний ріст та заробітну плату.
2. Проаналізуйте, як функціональна грамотність впливає на життя людини в різних сферах (навчання, робота, особисте життя).
3. Розгляньте етичні аспекти використання технологій для розвитку «soft skills» та «hard skills»
4. Роль менторингу та коучингу в розвитку ключових компетенцій
5. Вивчення проблем, пов'язаних з низьким рівнем функціональної грамотності.

Тема 2. Самопрезентація і ораторські здібності

У сучасному динамічному та конкурентному соціально-професійному середовищі володіння універсальними навичками (*soft skills*) є необхідною умовою особистісної та професійної успішності. Важливе місце серед них посідають уміння самопрезентації та ораторська майстерність, які забезпечують здатність ефективно представляти себе, власні ідеї та професійні напрацювання, а також впливати на аудиторію в різних комунікативних ситуаціях.

Ораторська майстерність розглядається як мистецтво публічного виступу, спрямоване на інформування, переконання та формування певного ставлення аудиторії. Вона передбачає здатність логічно й послідовно будувати мовлення, виразно та переконливо презентувати думки, володіти вербальними й невербальними засобами комунікації, зокрема мовою тіла та жестів, а також уміння вести полеміку й аргументовано відстоювати власну позицію.

Самопрезентація трактується як процес свідомого представлення особистістю себе іншим з метою формування бажаного враження. У науковій традиції це поняття розглядається як форма соціальної поведінки, що реалізується в міжособистісній взаємодії шляхом демонстрації зовнішнього образу, професійних якостей та індивідуальних характеристик особистості [9].

У межах самостійної роботи за темою здобувачам вищої освіти рекомендується зосередити увагу на вивченні таких питань: сутність і загальна характеристика ораторської майстерності та самопрезентації; основні прийоми й методи ораторського мистецтва; типові помилки під час публічних виступів і самопрезентації; психологічні аспекти впливу на аудиторію.

Тренінгові вправи

Вправа 1. «Мова тіла: приховане повідомлення»

Мета:

1. Усвідомлення ролі невербальної комунікації у процесі міжособистісної та публічної взаємодії.
2. Формування навичок свідомого використання міміки, жестів і пози для підсилення змісту повідомлення.

Хід вправи: здобувачі вищої освіти об'єднуються у пари. Кожна пара отримує картку із зазначеною емоцією або комунікативним наміром (упевненість, сумнів, зацікавленість, переконання, напруження, ентузіазм тощо).

Перший учасник протягом 1–2 хвилин «розповідає» про подію або ідею, використовуючи **виключно невербальні засоби комунікації** (міміка, жести, постава, рухи тіла). Другий учасник спостерігає та фіксує, які емоції, наміри або сенси він зчитує.

Після завершення учасники обговорюють, наскільки точно було передано задумане повідомлення, та міняються ролями.

Завдання до вправи:

1. Визначте, які елементи мови тіла були найбільш інформативними та зрозумілими.
2. Проаналізуйте, які невербальні сигнали посилювали повідомлення, а які — ускладнювали його сприйняття.
3. Зробіть висновки щодо доцільного використання невербальних засобів під час самопрезентації та публічних виступів.

Вправа 2: "Імпровізація"

Мета:

1. Розвинути в учасників креативність та навички публічного виступу.
2. Навчити їх швидко реагувати на нестандартні ситуації.

Хід вправи: Учасники по черзі витягують картки з темами для імпровізованого виступу. Теми можуть бути різними: від опису улюбленої страви до розповіді про подорож на іншу планету. Учасник має протягом 2-х хвилин виступити на задану тему, не готуючись заздалегідь.

Завдання до вправи: Зробіть висновки щодо покращення ораторських здібностей студентів, які виступали.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Підготовка до публічного виступу: визначення мети, дослідження теми, вибір аргументів, складання тексту.
2. Особливості самопрезентації в онлайн-середовищі: специфіка візуального контенту, мовних стилів, онлайн-етикету.
3. Аналіз прикладів успішних людей, які володіють мистецтвом самопрезентації та ораторства.
4. Використання вербальних та невербальних методів самопрезентації для створення сприятливого враження.
5. Структура та логіка виступу, включаючи вступ, основну частину та висновок.

Тема 3. Емоційний інтелект: самоорганізація і управління стосунками

У сучасну епоху змін та трансформацій особистість стикається з новими вимогами, що робить **емоційний інтелект (EI)** однією з ключових навичок для успішної самореалізації та професійної діяльності. EI не є виключно вродженою здатністю – це комплекс навичок, які можна розвивати та вдосконалювати протягом життя.

Існують різні підходи до визначення поняття емоційного інтелекту. Серед відомих дослідників можна виділити Salovey і Mayer, Daniel Goleman та Reuven Bar-On:

Salovey і Mayer визначають EI як здатність сприймати емоції, отримувати до них доступ і використовувати їх для підтримки когнітивних процесів, розуміти емоції та емоційні знання, а також регулювати емоції з метою сприяння особистісному та інтелектуальному розвитку.

Daniel Goleman розглядає EI як здатність розпізнавати власні емоції та емоції інших, мотивувати себе, а також ефективно керувати емоційними станами у себе та оточуючих. Емоційна компетентність у цьому контексті розглядається як набута здатність, що забезпечує ефективне виконання професійних завдань.

Reuven Bar-On визначає EI як сукупність некогнітивних здібностей, навичок і компетентностей, що впливають на здатність людини успішно справлятися з вимогами та тиском соціального та професійного середовища [11].

Емоційний інтелект включає п'ять основних компонентів:

1. Розпізнавання, усвідомлення та регулювання власних емоцій і емоцій інших людей;
2. Вміння чітко та адекватно висловлювати власні думки;
3. Формування, розвиток та підтримка соціальних і міжособистісних відносин;
4. Подолання труднощів і ефективне реагування на виклики;
5. Використання емоційної інформації для прийняття зважених рішень та цілеспрямованої діяльності.

Тренінгові вправи

Вправа 1. "Вгадай емоцію":

Мета: Навчитися розпізнавати емоції за мімікою та невербальними сигналами.

Хід вправи: Один учасник стає "актором" і без слів зображує певну емоцію. Інші студенти намагаються вгадати, яку емоцію зображує "актор".

"Актор" може використовувати міміку, жести, позу, ходу, щоб передати емоцію.

Вправа 2. "Емоційний щоденник":

Мета: навчитися усвідомлювати свої емоції та відстежувати їхні причини.

Хід вправи: Протягом дня записувати в щоденник свої емоції, які ви відчуваєте. Опишіть, як ви відчуваєте емоцію фізично (наприклад, прискорене серцебиття, м'язову напругу). Подумайте, що могло викликати цю емоцію. Запишіть, як ви впоралися з емоцією.

Ситуаційна вправа:

Ситуація: Ви працюєте вчителем у старшій школі. Один з ваших учнів, Максим, останнім часом став замкнутим і не охоче спілкується з однокласниками. Його успішність знизилася, він часто пропускає заняття. Ви помітили, що Максим іноді плаче на уроках.

Завдання: Поставте себе на місце Максима. Як ви себе почуваєте? Що може бути причиною вашого емоційного стану? Подумайте, як ви можете допомогти Максиму. Які дії ви можете зробити? З ким ви можете поговорити про цю ситуацію?

Завдання до вправи: Сформулюйте "Я-повідомлення", щоб поговорити з Максимом.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Аналіз стратегій розвитку емоційного інтелекту для покращення самоорганізації та подолання стресу.
2. Обґрунтування значення емоційного інтелекту для побудови міцних та щасливих стосунків у різних сферах життя.
3. Дослідження впливу емоційного інтелекту на лідерські якості та командну роботу.
4. Розробка практичних рекомендацій, заснованих на доказовій базі, щодо розвитку емоційного інтелекту для покращення самоорганізації в особистому та професійному житті.

5. Порівняння та оцінка різних моделей емоційного інтелекту (наприклад, модель Бар-Она, модель Goleman) та їх практичного застосування в управлінні стосунками.

Тема 4. Ефективна комунікація, нетворкінг й активне слухання

У сучасному світі, де міжособистісні стосунки відіграють дедалі більшу роль, ефективна комунікація, нетворкінг та активне слухання стають ключовими навичками для успіху у будь-якій сфері діяльності. Вони дозволяють налагоджувати міцні соціальні та професійні зв'язки, будувати довіру та співпрацю, а також досягати поставлених цілей.

Ефективна комунікація – це не лише вміння чітко і лаконічно висловлювати думки. Це комплексний процес, що ґрунтується на усвідомленні власних емоцій і потреб, розумінні емоцій та мотивів інших людей, а також на володінні набором професійних навичок. Ключовими компонентами ефективної комунікації є:

- емоційний інтелект;
- ясність і точність висловлювань;
- активне слухання;
- адаптивність до ситуації та співрозмовника.

Нетворкінг – це соціальна та професійна діяльність, спрямована на встановлення та підтримку довгострокових, довірчих відносин з метою ефективного вирішення життєвих і професійних завдань через коло знайомств і контактів [12]. Теоретично його основа спирається на теорію шести рукошляхів, згідно з якою між будь-якими двома людьми на планеті існує ланцюг знайомих, що в середньому складає шість осіб.

Активне слухання є найвищим рівнем слухання та спеціальною комунікативною технікою для досягнення ефективної взаємодії. Воно включає вербальні та невербальні прийоми:

Невербальні прийоми:

жести та міміка, які демонструють співрозмовнику, що його чують та розуміють;

зоровий контакт без надмірної напруги, щоб уникнути відчуття агресії;

відкрита поза, що виключає схрещені руки та різкі рухи.

Вербальні прийоми:

задавання відкритих запитань для отримання додаткової інформації та прояву щирого інтересу до співрозмовника [5].

У поєднанні ефективна комунікація, активне слухання та нетворкінг формують основу продуктивної взаємодії, розвитку соціальних компетентностей та досягнення професійних цілей.

Тренінгова вправа

Вправа 1 "Активне слухання":

Мета: Навчитися уважно слухати співрозмовника і розуміти його емоції.

Хід вправи: Один учасник розповідає про якусь ситуацію, що викликала у нього емоції. Інший учасник уважно слухає, не перебиваючи. Після того, як перший учасник закінчить, другий учасник переказує його слова, роблячи акцент на емоціях.

Завдання до вправи: Перший учасник дає зворотний зв'язок, наскільки точно другий учасник зрозумів його емоції.

Вправа 2 "Я-повідомлення"

Мета: навчитися говорити про свої емоції без звинувачень і претензій.

Хід вправи: Опишіть ситуацію, яка викликала у вас емоції. Скажіть, що ви відчуваєте, використовуючи формулювання "Я відчуваю...".

Завдання до вправи: Поясніть, чому ви відчуваєте цю емоцію. Скажіть, що ви хочете, щоб змінилося.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Використання нових технологій для спілкування.
2. Вплив культури на комунікацію.

3. Роль емпатії в спілкуванні.
4. Які переваги дає активне слухання в особистих і ділових стосунках?
5. Які етичні принципи слід дотримуватися при нетворкінгу?

Тема 5. Креативне мислення

У сучасному динамічному та інформаційно насиченому середовищі креативне мислення стає не лише конкурентною перевагою, а й необхідною умовою особистісної та професійної успішності. Воно дозволяє генерувати нестандартні ідеї, знаходити оригінальні рішення складних задач і ефективно адаптуватися до змін у професійній та життєвій діяльності.

Креативне мислення передбачає здатність бачити проблеми та ситуації під новим кутом, поєднувати раніше не пов'язані концепції та використовувати різноманітні підходи для досягнення мети. Воно тісно пов'язане з умінням планувати свої дії, визначати пріоритети та формулювати завдання, що дозволяє підвищувати ефективність і результативність реалізації ідей.

розвиток креативного мислення є ключовим фактором ефективного вирішення проблем, підвищення адаптивності та здатності до самоорганізації. Воно стимулює генерацію нових ідей, допомагає знаходити нестандартні рішення та підходи до завдань, що є необхідним для успішної професійної та особистісної реалізації у сучасному динамічному середовищі.

Для практичного розвитку креативного мислення застосовуються різні методики та інструменти. Зокрема:

тест Торенса (практична вправа 1) дозволяє оцінити рівень креативності, розпізнати сильні сторони мислення здобувачів та визначити напрями для подальшого розвитку творчих здібностей.

метод «6 капелюхів мислення» (практична вправа 2) дає змогу систематично аналізувати ідеї з різних точок зору: логічної, емоційної, критичної, творчої, оптимістичної та управлінської. Це допомагає

навчитися бачити проблему комплексно, оцінювати різні підходи та приймати обґрунтовані рішення.

Регулярне застосування таких інструментів сприяє формуванню гнучкого, нестандартного мислення, розвитку здатності до самостійного пошуку рішень та ефективної взаємодії в команді під час реалізації творчих та професійних проєктів.

Тренінгові вправи

Вправа 1: "Тест Торенса"

Мета: розвинути креативне мислення, здатність генерувати нестандартні ідеї та оцінювати власний рівень творчих здібностей.

Хід роботи:

1. Оберіть одне з наведених завдань для генерації ідей:
 1. Придумайте 10 нестандартних способів використання звичайної канцелярської скріпки.
 2. Запропонуйте 10 ідей, як зробити звичайний офіс більш креативним і комфортним для співробітників.
 3. Вигадайте 10 способів використати пластикову пляшку у побуті або творчих проєктах.
2. Протягом 25 хвилин генеруйте якомога більше ідей, не оцінюючи їх якість.
3. Після закінчення 25 хвилин зробіть 5-хвилинну перерву.
4. Повторіть кроки 2–3 чотири рази (чотири цикли).
5. Після завершення всіх циклів проаналізуйте отримані ідеї: відзначте найбільш оригінальні та практичні, оцініть різноманітність підходів.

Завдання до вправи:

- Визначте свої сильні сторони у креативному мисленні (генерація ідей, нестандартні підходи, комбінування рішень).
- Проаналізуйте, які методи або техніки допомагають генерувати більше оригінальних ідей (асоціації, аналоги, зміна контексту).

- Виберіть 3–5 ідей, які можна застосувати у реальному житті або професійній діяльності.

Вправа 2. «6 капелюхів мислення»

Мета: навчитися дивитися на проблему або завдання з різних точок зору, підвищити гнучкість мислення та здатність приймати обґрунтовані рішення.

Хід роботи:

1. Визначте завдання або проблему, яку необхідно розглянути.
2. Використовуйте метод «6 капелюхів мислення», послідовно аналізуючи ситуацію:

Білий капелюх: факти та інформація;

Червоний капелюх: емоції та інтуїція;

Чорний капелюх: ризики та негативні аспекти;

Жовтий капелюх: позитивні наслідки та вигоди;

Зелений капелюх: творчі, нестандартні ідеї та рішення;

Синій капелюх: контроль процесу, висновки та план дій.

3. Записуйте всі ідеї та підходи під час кожного «капелюха».
4. Після завершення обговоріть результати та визначте оптимальні рішення або шляхи реалізації ідеї.

Завдання до вправи:

навчитися бачити проблему комплексно та з різних перспектив;
оцінити переваги і недоліки кожного підходу та знайти найефективніші рішення.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Проаналізуйте синергетичний ефект від поєднання різних методів розвитку креативного мислення (наприклад, тест Торенса, метод «6 капелюхів мислення») у процесі генерації нестандартних ідей.
2. Обґрунтуйте, як структурований підхід до постановки творчих завдань і оцінки власних ідей (визначення мети, критерії оцінки, часові рамки) впливає на результативність креативної діяльності.

3. Оцініть та порівняйте ефективність різних інструментів та технік розвитку креативності (мозковий штурм, метод «6 капелюхів мислення», SCAMPER, картки асоціацій, тест Торенса) з точки зору їх впливу на генерацію оригінальних ідей у професійній діяльності.

4. Проведіть огляд та порівняльний аналіз дієвих стратегій подолання творчих блоків і прокрастинації у процесі креативної роботи (імпровізаційні вправи, зміна перспективи, групова робота, використання технік «мозковий штурм» та «шести капелюхів») з точки зору їх ефективності у професійній практиці.

5. Проаналізуйте практичні кейси, які демонструють взаємозв'язок між розвитком креативного мислення, ефективністю генерації нестандартних рішень та підвищенням результативності у роботі дизайнерів або фахівців із бізнес-дизайну.

Тема 6. Лідерство й робота в команді

У сучасному динамічному та складному середовищі, де одночасно зростає кількість викликів та розширюються можливості, роль лідерства та командної роботи стає надзвичайно важливою. Лідерство виходить за межі простого володіння владою, перетворюючись на мистецтво мотивувати, надихати та вести інших до спільної мети. Командна робота, своєю чергою, еволюціонує від звичайної співпраці до створення синергетичного ефекту, коли люди з різними знаннями, навичками та досвідом об'єднують зусилля для досягнення оптимальних результатів.

Лідерство розглядається як здатність особистості впливати на оточення та окремих людей, спрямовуючи їхні дії на досягнення конкретної мети. Лідерство не обмежується набором певних рис або якостей людини — це певний стиль життя та спосіб взаємодії з іншими. Сутність лідерства тісно пов'язана з регулюванням міжособистісних відносин, що не завжди формалізовані, тоді як управлінські функції керівника спрямовані на регулювання офіційних (формалізованих) відносин у межах організації.

Командна робота є ефективним інструментом досягнення організаційних цілей та виконання поставлених завдань, а також сприяє особистісному та професійному розвитку її учасників.

У сучасній науковій літературі зазвичай виділяють такі типи команд:

1. Робочі команди – зосереджені на вирішенні актуальних завдань та проблем колективу;
2. Проектні та команди розвитку – формуються для реалізації довгострокових проектів або освітніх ініціатив;
3. Паралельні команди – тимчасові групи, які створюються для надання рекомендацій щодо конкретних проблем;
4. Команди управління – об'єднують керівників установ освіти або організацій для координації управлінських процесів.

Тренінгові вправи

Вправа 1 "Піраміда з людей"

Мета: Розвинути навички командної роботи, довіри та співпраці.

Хід роботи: Команда повинна побудувати піраміду з людей без використання будь-яких опор. Команда повинна співпрацювати, щоб підтримувати один одного та побудувати піраміду.

Ситуаційна вправа з лідерства: "Пошук скарбів"

Мета: Розвинути лідерські навички, мотивацію, командну роботу та прийняття рішень.

Ситуація: Ви - капітан піратського корабля, який шукає карту скарбів. Ви знаєте, що карта захована на острові, але вам потрібно буде подолати багато перешкод, щоб її знайти.

Завдання:

1. Сформувати команду: Виберіть 4 членів екіпажу, які допоможуть вам у пошуках скарбів.
2. Мотивуйте команду: Надихніть своїх людей на пошуки скарбів і згуртуйте їх для спільної мети.
3. Планування: Розробіть план пошуків скарбів, враховуючи наявні ресурси, час та ризики.

4. Прийняття рішень: Робіть правильні вибори під час пошуків скарбів, щоб подолати всі перешкоди.

5. Співпраця: Згуртуйте свою команду, щоб спільно вирішувати проблеми та досягти успіху.

Оцінка: Після завершення вправи здобувасі оцінюють дії лідера за такими критеріями:

1. Лідерство: Чи змогли ви мотивувати та згуртувати свою команду?

2. Планування: Чи був ваш план пошуків скарбів ефективним?

3. Прийняття рішень: Чи робили ви правильні вибори під час пошуків скарбів?

4. Співпраця: Чи згуртували ви свою команду для спільної мети?

Додаткові питання:

1. Які труднощі ви відчували під час виконання вправи?

2. Чого ви навчилися в цій ситуації?

3. Як ви можете використовувати цей досвід у своїй роботі?

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Вивчення та аналіз бар'єрів комунікації в команді (нечітке формулювання завдань, відсутність зворотного зв'язку, культурні відмінності).

2. Теоретичне обґрунтування та емпіричне дослідження синергії в командній роботі, коли результат спільних зусиль перевищує суму індивідуальних внесків.

3. Визначення оптимального стилю лідерства для різних типів команд та завдань, ґрунтуючись на наукових дослідженнях.

4. Роль довіри, відповідальності та емоційного інтелекту в командній роботі

5. Використання цифрових інструментів та платформ для підтримки командної роботи.

Критерії оцінювання

Обов'язковою складовою отримання прохідного балу з тренінг-урсу «Soft Skills» є підготовка та захист звіту. В процесі захисту звітів відбувається їх обговорення у групі та здобувачі відповідають на запитання викладача і інших здобувачів.

Здобувачі складають звіт за результатами тренінг-курсу. Звіт має містити усі виконані впродовж тренінг-курсу проміжні завдання.

Вимоги до подання практичних результатів тренінг-курсу: презентація до 10 хв із використанням наочних матеріалів; відповідь на питання про участь у тренінг-курсі; участь в обговоренні результатів виконання іншими учасниками. Виконання роботи здійснюють здобувачі вищої освіти самостійно, відповідно до календарного графіка, погодженого з науковим керівником. Під час підготовки звіту здобувач зобов'язаний дотримуватися методичних рекомендацій та порад наукового керівника. Відповідальність за своєчасне та якісне виконання плану роботи покладається безпосередньо на здобувача.

За результатами виконання завдань тренінг-курсу здобувачі формують підсумковий звіт. Вимоги до оформлення звіту:

- 1) обсяг до 15 друкованих сторінок;
- 2) має містити зміст та виконані завдання тренінг-курсу;
- 3) має містити опис виконаних завдань та отриманих результатів;
- 4) має містити змістовні підсумки щодо отриманих навичок і компетентностей.

Готовий звіт, підписаний автором (на титульному аркуші), необхідно завантажити у персональну навчальну систему (ПНС) у встановлений термін. Додатково подається звіт із перевірки на плагіат. Затверджений рівень унікальності звітів з тренінг курсу "SOFT SKILLS" здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня на рівні 35% і вище. У разі негативного висновку наукового керівника, недотримання вимог академічної доброчесності або порушення процедури подання, здобувач до захисту не допускається.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється відповідно до Положення про організацію навчального процесу ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Оцінювання кожного звіту у формі есе здійснюється відповідальними викладачами-тренерами за даними звіту та результатами захисту.

Підсумкова оцінка за навчальний курс визначається шляхом підсумовування балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час навчання використовуються такі заходи контролю:

Поточний контроль: компетентнісно-орієнтовані практичні завдання (30 балів), письмова контрольна робота (20 балів), поточні лабораторні роботи за темами (24 бали), звіт у формі есе (26 балів).

Максимальний бал за результатами комплексної підготовки – 100 балів, мінімальний прохідний бал – 60.

Рекомендована література

1. Близнюк Т. П. Бізнес-етика та ділові комунікації в контексті теорії поколінь / Т. П. Близнюк, О. В. Майстренко, Ж. О. Андрійченко // Науковий погляд: економіка та управління. – 2022. – №1 (77). – С. 44-50.
<http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27653>

2. Близнюк Т. П. Типология национальных стилей лидерства / Т. П. Близнюк // Economy digitalization in a pandemic conditions: processes, strategies, technologies: International scientific conference (January 22-23, 2021. Kielce, Poland). Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2021. – С. 15-20.
<http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25941>

3. Кінас І. О. Емоційний інтелект як ключовий софт-скіл сучасного співробітника / І. О. Кінас // Національні інтереси України”: науково-практичний журнал. – 2025. – № 6(11). – С. 567-579.
<https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/36876>

4. Євгенівна З. Д., Корсунська В. В. Історичний погляд на феномен лідерство // Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали ІІ. – 2021. – С. 89

5. Майстренко О. В. Етика комунікації працівників у соціальних мережах та її вплив на імідж компанії / О. В. Майстренко, Ж. О.

Андрійченко, Т. П. Близнюк // Економіка та суспільство. – 2022. – Вип. 38.
<http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27628>

6. Методичні рекомендації до тренінг-курсу «Soft Skills» для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент організацій і адміністрування» першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. М. В. Мартиненко, В. В.Самойленко ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Електрон. текстові дан. (341 КБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. – 21 с.: іл. – Загол. з титул. екрану. – Бібліогр.: с. 19-20.
<http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/33376>

7. Монастирьова Л. Активне слухання як один із прийомів комунікації у залагодженні конфлікту // Psycholinguistics in a Modern World. – 2020. – Т. 15. – С. 200-203.

8. Прищеп С. Робота в команді як професійна компетентність керівника закладу освіти // Věda a perspektivy. – 2023. – №. 11 (30).

9. Радченко М. (2020). Самопрезентація як критерій формування професіоналізму // WorldJournal – 2020. - № 06-07. – Р. 71-77.

10. Самолюк Н. (2021). Soft та Hard Skills на ринку праці: сутність та складові. Bulletin National University of Water and Environmental Engineering,4(96), 275-294.

11. Ackley, D. (2016). Emotional intelligence: A practical review of models, measures, and applications. Consulting Psychology Journal: Practice and Research, 68(4), 269.

12. Blyznyuk T. Social communications in the context of socio-communication engineering / T. Blyznyuk, Wang Honghai // Ukrainian journal of applied economics and technology. - 2024. - Volume 9. - № 4. - Р. 403 – 406. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/35604>

13. Maistrenko O. Digitalization as a challenge and opportunity for arts education in Ukraine and the world / O.Maistrenko // Час мистецької освіти : матеріали XVII Всеукраїнській науково-практичній конференції, 31 жовтня 2025 р. : тези допов. / [Електронний ресурс]. – Харків: ХНПУ імені Г.Сковороди, 2025. <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/37950>

Додатки

Додаток А

Приклад оформлення титульного аркуша звіту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ І МАРКЕТИНГУ
Кафедра креативного менеджменту і дизайну

ЗВІТ з тренінг-курсу «Soft Skills»

здобувач(-ка) вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня групи

/підпис/ ПІБ здобувач(-ки) вищої освіти

Члени комісії:

д.е.н., проф.

/підпис/

Близнюк Т.П.

к.е.н., доц.

/підпис/

Майстренко О. В.

к.е.н., доц.

/підпис/

Кінас І.О.

Харків, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	3
Тема 1. Зміст та психологічні особливості «soft skills» та «hard skills»	5
Тема 2. Самопрезентація і ораторські здібності	8
Тема 3. Емоційний інтелект: самоорганізація і управління стосунками	15
Тема 4. Ефективна комунікація, нетворкінг й активне слухання.....	17
Тема 5. Креативне мислення.....	13
Тема 6. Лідерство й робота в команді.....	18
Рекомендована література	22

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні рекомендації до тренінг-курсу «Soft Skills» для здобувачів вищої освіти спеціальності 022 «Дизайн» освітньої програми «Бізнес-дизайн» першого (бакалаврського) рівня

Укладачі: Близнюк Тетяна Павлівна
Кінас Ірина Олександрівна
Майстренко Ольга Валентинівна

Відповідальний за видання *Т.П. Близнюк*

Редактор

Коректор

План 2026 р. Поз. № 108-ЕВ . Обсяг 26 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-
А Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру

